

Od Redakcji

<https://doi.org/10.19195/2449-9285.72.1>

Cubisme mondial? Its idioms and revisions outside of the centre – to tytuł części tematycznej tego numeru, do przygotowania której została zaproszona pani dr Lidia Głuchowska. Cztery teksty prezentowane w tej części są pokłosiem konferencji i przedsięwzięć podejmowanych przez badaczkę w ostatnich latach. Są one poświęcone zagadnieniu kubizmu w nieoczywistych miejscach jego występowania: na północnych wybrzeżach Bałtyku i zachodnich – Atlantyku. Margareta Wallin Victorin charakteryzuje szwedzkie oblicze tego zjawiska, ukazując jego przemiany po lata 30. XX w., a przy tym nie omijając roli kobiet artystek, ale i zwracając uwagę na problemy z odbiorem modernistycznych form w szwedzkim społeczeństwie. Timo Huusko przybliży sytuację w Finlandii, gdzie fenomen „semikubizmu” wyrósł z korzenia cézannowskiego i w powiązaniu z modernizmem o zabarwieniu narodowym. Następnie – dzięki tekstowi Herberta R. Hartela juniora – możemy zapoznać się z sytuacją w USA. Kubizm znalazł tu podatny grunt i długie trwanie po połowę XX w., a jego „amerykańskość” wyraziła się m.in. w powiązaniach z *art deco* i pop-artem. Specyfiką kubizmu w sztuce Ameryki Łacińskiej – od Meksyku, przez Kubę, po Peru i Urugwaj – zajęły się Elena O’Neill i Maria Frick. Skupiły się przy tym na spuściźnie trzech artystów, z których dwóch tworzyło jeszcze pod koniec XX w., łącząc z pierwotnym impulsem europejskim inspiracje prekolumbijskie i afrokubańskie.

W drugiej części numeru znalazły się trzy teksty. Agata Kubala poddała głębszej refleksji kwestię źródeł i europejskiego, a zwłaszcza brytyjskiego kontekstu znakomitej, neogreckiej architektury mauzoleum von Hoymów w Brzegu Dolnym. Bardziej efektywnych działań w celu uratowania tego dzieła Friedricha von Gilly’ego nadal oczekujemy z nadzieją. Agnieszka Zabłocka-Kos obszernie i ze znanstwem charakteryzuje przygotowane przez Richarda Biegela monumentalne opracowanie dziejów urbanistyki centrum Pragi w latach 1830–1970. Anna Markowska relacjonuje konferencję, która miała miejsce w Lizbonie pod koniec zeszłego roku, kiedy poszukiwano nowych podejść do sztuki, jej funkcji i funkcjonowania, czyniąc to w zaskakująco szerokim spektrum. Zapraszamy do lektury!

W imieniu redakcji
dr hab. Romuald Kaczmarek, prof. UWr

Editorial

<https://doi.org/10.19195/2449-9285.72.2>

Titled *Cubisme mondial? Its idioms and revisions outside the centre*, the thematic part of this issue was guest-edited by Dr Lidia Głuchowska. The four texts it includes arose from a conference she organised and other pursuits in which she has been involved in recent years. They address manifestations of cubism in little-expected places, such as the northern coastline of the Baltic Sea and the western shores of the Atlantic Ocean. Margareta Wallin Victorin depicts the Swedish facet of cubism and its transformations well into the 1930s in an overview that illuminates the role of female artists and a sometimes grudging reception of modernist art forms by the Swedish public. Timo Huusko describes the position of cubism in Finland, where “semi-cubism” was a Cézannesque offshoot associated with nationally-invested modernism. In the following contribution, Herbert R. Hartel, Jr., pictures the situation in the US, where cubism found welcoming soil and flourished until the mid-20th c., with its “Americanism” expressed, for example, in its alliance with art deco and pop art. The distinctive qualities of cubism in Latin-American art, from Mexico and Cuba to Peru and Uruguay, are discussed by Elena O’Neill and Maria Frick. They primarily focus on the legacy of three artists, two of whom were still active in the late 20th c., combining the original European impulse with pre-Columbian and Afro-Cuban inspirations in their work.

The second part of the issue comprises three articles. Agata Kubala offers an in-depth examination of the sources and the European, in particular British, context of the superb neo-Greek architecture designed by Friedrich Gilly for the mausoleum of the Von Hoym family in Brzeg Dolny. We are still hopefully anticipating some effective campaign to salvage Gilly’s work. Agnieszka Zabłocka-Kos extensively and competently reviews Richard Biegel’s monumental study of the urbanist history of Prague’s historic centre between 1830 and 1970. Anna Markowska presents a report from a conference held in Lisbon at the end of 2023 to explore a surprisingly comprehensive array of new approaches to art, its functions and the ways it works. Enjoy the reading!

On behalf of the Editorial Team
Romuald Kaczmarek,
PhD, DSc, Assoc. Prof. (University of Wrocław)